

Tijd en organisatie - Docentenhandleiding en helpt leerling materialen zijn digitaal. Link krijgt u bij aanmelding.
Bij dit project hoort een erfgoedkist met voorwerpen, A3 foto's, lesmaterialen, werkboek

	Soort les	Tijdsduur	Organisatie	Benodigheden
Les 1/ introductie	Klassikale introductie met: a. voorleesverhaal Karel ende Elegast b. Middeleeuwenquiz in PowerPoint (ren je rot) c. A3 foto's bekijken	50 tot 60 min	Klassikaal	a. Voorleesverhaal: in docentenhandleiding in yurls b. Digibord + PowerPoint 'Middeleeuwenquiz': zie docentenhandleiding in yurls c. 5x A3 foto's
Les 2/ circuit	Klassikale intro- wikiles/PowerPoint 2 , daarna werken in groepjes in circuit	60 minuten	<ul style="list-style-type: none"> • Introductie klassikaal • Kiezen + in groepjes in hoeken 	<ul style="list-style-type: none"> • Digibord + wikiles 2 (incl PowerPoint) • Zie de omschrijving van de hoeken. • Deze les kan meerdere keren gedaan worden. • Opdrachtkaarten geprint
Les 3/ circuit	Klassikale intro- wikiles/PowerPoint 3 , daarna werken in groepjes in circuit	60 min	<ul style="list-style-type: none"> • Introductie klassikaal • Kiezen + in groepjes in hoeken 	<ul style="list-style-type: none"> • Digibord + wikiles 3 • Zie de omschrijving van de hoeken. • Deze les kan meerdere keren gedaan worden. • Opdrachtkaarten geprint
Les 4/ circuit	Klassikale intro- wikile/PowerPoint 4, daarna werken in groepjes in circuit	60 min	<ul style="list-style-type: none"> • Introductie klassikaal • kiezen + in groepjes in hoeken 	<ul style="list-style-type: none"> • Digibord + wikiles 4 (incl 2 PowerPoints) • Zie de omschrijving van de hoeken. • Deze les kan meerdere keren gedaan worden. • Opdrachtkaarten geprint
Les 4 EXTRA	Filosofisch gesprek/debat: over Moord op Floris V. Wat is waar?	30 min	<ul style="list-style-type: none"> • klassikaal 	<ul style="list-style-type: none"> • Digibord + afb Moord Floris
5 gastles/ excursie	1) Excursie <u>Muiderslot</u> en/of 2) gastlessen van Globe: <u>drama en muziek in Middeleeuwse sferen</u> 3) <u>Historisch boerderijbezoek</u> 4) <u>Gastlessen eten in de middeleeuwen</u> 5) <u>Grafisch Atelier: hoogdruk</u>	dagdeel	<ul style="list-style-type: none"> • Ouders, auto's • Foto-opdrachtkaarten opvragen bij st. Omgevingseducatie • Reserveren via www.nmegooivechtstreek.nl 	<ul style="list-style-type: none"> • Afhankelijk van excursie
6 Creatieve verwerking	Beeldende les/Verwerkings les 1) Handschriften/versieren letters 2) maquette van kasteel 3) Middeleeuwse muziekinstrumenten 4) toneelstuk Buskenbloazers 5) ontwikkeling van onze taal	90 min	Klassikaal	Zie lesomschrijving <ul style="list-style-type: none"> • Boek <i>Een middeleeuws feestmaal</i>, Alikei Brandenburg. • Opdrachtkaarten geprint

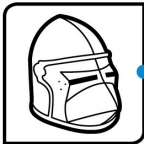
Schema lesopzet

Introductie-les	Wat	Materialenkist/computer via yurls* /voorbereiding	Doelen
Algemeen		<ul style="list-style-type: none"> Ouders regelen voor excursie (les 5) Planning maken tbv circuit: materialen regelen + begeleiding bij 2 circuits 	
Les 1 - klassikaal a. Voorleesverhaal (15 à 20 min)	Middeleeuws (bewerkt) verhaal 'Karel ende Elegast' om voor te lezen. Floris de Vijfde speelt als jongentje ook een rol. Klassikaal nabespreken	<ul style="list-style-type: none"> voorleesverhaal (PDF) staat in digitale docentenhandleiding in yurls 	<ul style="list-style-type: none"> leerlingen komen in de sfeer van ridders, kastelen, eer, geloof, vechten, koning, macht. leerlingen maken kennis met graaf Floris V als kind
b. Middeleeuwenquiz (PowerPoint) (20 min)	<p>Test je kennis-quiz over de Middeleeuwen, in Ren-je-rot opzet. Soms zullen ze iets weten, soms niet. Dat is niet van belang. Zeg dat ook vooral.</p> <p>De leerlingen kunnen bij de quiz-vragen kiezen uit 3 antwoorden (= 3 kleuren). Er moeten dan ook 3 vakken zijn met dezelfde kleur: rood, geel en blauw.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Leerkracht doet: klas verdelen in 3 vakken met elk een kleur (rood, geel, blauw vel papier) PowerPoint Middeleeuwenquiz> zie docentenhandleiding in yurls <i>Er is geen extra docenteninformatie bij deze quiz. De vragen zijn eenvoudig. Maar het is wel handig om de informatie bij de andere delen van de introductie les paraat te hebben.</i> Tip: in erfgoedkist: 'middeleeuwse muntjes' (of boontjes): uitdelen bij elke goede vraag 	<ul style="list-style-type: none"> Op speelse wijze testen de leerlingen hun voorkennis over de middeleeuwen de leerlingen leren enkele begrippen uit de Middeleeuwen die later in het project terug komen.
c. 5 x A3 foto's bekijken (15 min)	Bekijk en bespreek klassikaal de 4 grote foto's. Achterop staan (kijk)vragen en achtergrond informatie	<ul style="list-style-type: none"> hang de A3 foto's op in de klas 	<ul style="list-style-type: none"> de leerlingen leren samen gericht te kijken en benoemen wat ze zien. De A3 foto's zijn voorbereiding op aantal circuits

Schema lesopzet

Les 2. Korte klassikale introductie op de circuits	Historische PowerPoint over de Middeleeuwen in het Gooi. In een mix van wikiwijs, PowerPoint, film/geluid, voorwerpen. - Muiden-adel-Floris	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Digitaal: PowerPoint/wikiles 2</u> > zie docentenhandleiding • In erfgoedkist: ridderhelm, <p><i>(dit voorwerp wordt ook weer gebruikt in circuit: Ridder Floris V)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • de leerlingen leren landelijke ontwikkelingen in de Middeleeuwen. • de leerlingen leren regionale ontwikkelingen in de Middeleeuwen. • de leerlingen leren over begrippen uit de Middeleeuwen in een regionale context. • de leerlingen leren (o.a. bij de interactieve vragen) de werking van wikiwijs, die ze in de circuits zelfstandig gaan gebruiken.
Reken-hoek	Kastelen tussen Holland en Utrecht / digitaal : Waar en hoe wordt een kasteel gebouwd? Reken-opdracht met deelsommen. <i>Opm: er zijn twee <u>Engelstalige filmpjes</u> in de wikiles</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>wikiles Kastelen tussen Holland en Utrecht</u>> zie yurls • Opdrachtkaart kopiëren • computer/internet/splitter/oortjes 	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen leren over begrippen: kasteel, motte, bouwplaats voor kasteel, verdedigingsmuren, ophaalbrug, gracht. • Leerlingen maken deelsommen • Twee Engelstalige filmpjes bekijken en begrijpen
Kaarten-hoek	Ridder Floris V / digitaal Uitleg over ridders algemeen. Floris de Vijfde was een ridder. Het levensverhaal van Floris V. Op plattegrond zoeken ze de plaatsen waar Floris V is geweest. Onderzoekje met eigen vraag	<p>Vorbereiding:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>wikiles Ridder Floris de Vijfde</u> > zie yurls • Opdrachtkaart kopiëren • computer/internet/ splitter/oortjes <p>In erfgoedkist:</p> <ul style="list-style-type: none"> • helm • zakje zand 1 kg 	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen begrijpen hoe ridders werkten + ervaren hoe je kunt kijken door een ridderhelm. • Leerlingen zoeken plaatsen uit levensverhaal Floris V • leerlingen doen kaart- en ICTvaardigheden op dmv opzoeken in Google Earth • zelfstandig informatie zoeken op internet

Schema lesopzet

<p>Tafeldek- hoek</p>	<p>Bij de graaf aan tafel - middeleeuwse tafel dekken + eten volgens middeleeuwse manieren. <u>Begeleiding van leerkracht nodig!</u></p> <p>Dit is een doe-opdracht die ook iets van de leerkracht vraagt: eenvoudig eten eten inkopen: pot appelmoes, stuk (runder- of kippen)worst (gesneden!), geschrapte worteltjes.</p> <p>Tip 1: Kies wanneer je de bedoeling van deze les uitlegt: steeds per groepje of klassikaal aan het begin van de les. Tip 2: Groep 5 heeft misschien nog te veel moeite met geschreven instructies, gebruik dan het blad met de proefopstelling.</p>	<p>Vorbereiding:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opdrachtkaart kopiëren • 1 wit tafelkleed (papier), of wit beddenlaken. Niet geplastificeerd, lln moeten handen eraan kunnen afvegen • Kopen: <ul style="list-style-type: none"> - pot appelmoes, - stuk (runder- of kippen)worst, gesneden!! Kost tijd om dat met de groep te snijden! - geschrapte worteltjes, - casino bruin of wit (hierna 'broodbord' genoemd), (1 p/leerling), - klein broodje of melba-toast (1 p/leerling) • Leerkracht vult de schaaltes alvast met appelmoes, worst, worteltjes (zodat dat niet bij ieder circuit hoeft te gebeuren) • 1 (thee)lepel per leerling voor de appelmoes • 1 mes om de worst te snijden • 1 beker om uit te drinken <p>In erfgoedkist:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Twee afbeeldingen uit boek Een middeleeuws feestmaal, van Alike Brandenburg • Voorbeeldblad Middeleeuwse gedekte tafel • Informatieblad Eten op het kasteel • 3 schaaltes 	<ul style="list-style-type: none"> • De leerlingen krijgen inzicht in de gedekte tafel en eetmanieren in de Middeleeuwen. • Leerlingen ervaren andere eet-regels, -manieren en -gewoonten. Andere manieren betekent niet geen manieren.. • Leerlingen werken samen in het begrijpend lezen van de opdrachtkaart, de twee afbeeldingen + het dekken van de tafel • Extra opdracht/kieskist: Leerlingen leren goed kijken m.b.v. gerichte kleuropdracht
-----------------------	--	---	---

Schema lesopzet

<p>Les 3 Korte klassikale introductie op de circuits</p>	<p>Historische PowerPoint over de Middeleeuwen in het Gooi. In een mix van wikiwijs, PowerPoint, film/geluid, voorwerpen. - Naarden-burgerij-handel</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Digitaal: PowerPoint/wikiles 3 > zie docentenhandleiding • In erfgoedkist: geldbuidel. <p><i>(dit voorwerp wordt ook weer gebruikt in circuit: Afdingen op markt)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • de leerlingen leren landelijke ontwikkelingen in de Middeleeuwen. • de leerlingen leren regionale ontwikkelingen in de Middeleeuwen. • de leerlingen leren over begrippen uit de Middeleeuwen in een regionale context. • de leerlingen leren (o.a. bij de interactieve vragen) de werking van wikiwijs, die ze in de circuits zelfstandig moeten gebruiken.
<p>Dialogospel-hoek</p>	<p>Afdingen op Middeleeuwse markt N.a.v. het middeleeuwse hoorspel van marktkooplui (in introductieles) spelen de leerlingen een dialogospel over kopen, verkopen en afdingen</p> <p><u>Begeleiding van leerkracht nodig!</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opdrachtkaart • Wekker/timer <p>In erfgoedkist:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3 enveloppen voor 3 dialogespellen: met in elk: verhaalkaart + scène-kaart +, 2 rol-kaarten + geplastif. 'voorwerpen' <p>Nog regelen voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dialoog 1: geldbeurs met munten, wekker • Dialoog 2: geldbeurs met munten (zelfde als van dialoog1), spintol + wol + wekker • Dialoog 3: wekker 	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen leren begrippen. • Leerlingen leren over de 'middeleeuwse economie'. • Leerlingen leren in een dialogospel op speelse manier onderhandelen.
<p>Spintol-hoek</p>	<p>Wonen en werken/ digitaal: wonen en werken in de Middeleeuwen, steeds met vergelijkingen naar nu.</p> <p>Belangrijk: alle kinderen moeten de gesproken tekst bij de filmpjes kunnen horen. <i>Tip: regel een splitter en 'oortjes'!!</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>wikiles Wonen en werken in Middeleeuws Hilversum</u>> zie yurls • opdrachtkaart kopiëren • computer/internet/splitter/oortjes <p>In erfgoedkist:</p> <ul style="list-style-type: none"> • spintol met pluk wol • Uitlegkaart spinnen met spintol 	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen krijgt inzicht in het wonen in de Middeleeuwen in vergelijking met de eigen woonsituatie. • Leerlingen leren over de verweving wonen/werk • Leerlingen ervaren zelf hoe het is om een plukje wol te spinnen met de hand + beseft wat daarvoor nodig is. • Kerndoelen 44, 47, 56

Schema lesopzet

<p>Les 4 Korte klassikale introductie op de circuits</p>	<p>Historische PowerPoint over de Middeleeuwen in het Gooi. In een mix van wikiwijs, PowerPoint, film/geluid, voorwerpen. - Hilversum-boeren-spinnen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Digitaal: PowerPoint/wikiles 4</u> > zie docentenhandleiding • In erfgoedkist: spintol. <p><i>(dit voorwerp wordt ook weer gebruikt in circuit: Wonen-werken)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • de leerlingen leren landelijke ontwikkelingen in de Middeleeuwen. • de leerlingen leren regionale ontwikkelingen in de Middeleeuwen. • de leerlingen leren over begrippen uit de Middeleeuwen in een regionale context. • de leerlingen leren (o.a. bij de interactieve vragen) de werking van wikiwijs, die ze in de circuits zelfstandig moeten gebruiken.
<p>Archeologie-hoek</p> <p><i>Vertel leerlingen: scherf is een echt middeleeuws voorwerp is, dus uniek. Voorzichtig mee zijn!</i></p>	<p>Koken bij de kerels / digitaal dagelijks eten bij gewone middeleeuwer.</p> <p>Bij maken van opdrachten letten leerlingen in de tekst op de rode woorden en paarse woorden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Wikiles Koken bij de Kerels</u>> zie yurls • computer/internet/splitter/ oortjes • Opdrachtkaart kopiëren • antwoordblad <p>In erfgoedkist:</p> <ul style="list-style-type: none"> • authentieke middeleeuwse scherf van een pot of pan 	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen leren over aspecten van het dagelijks leven van de gewone mens aan het eind van de Middeleeuwen (van halverwege de dertiende tot halverwege de zestiende eeuw), • leerlingen leren van voedsel de verschillen en overeenkomsten met het heden.
<p>Straatnamenhoek</p>	<p>Hilversum op de kaart/ digitaal Betekenis van Middeleeuwse straatnamen opzoeken in de bronnenbank en straten intekenen op de Hilversumse plattegrond. Info opzoeken over toneelstuk Gijsbrecht van Amstel</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>wikiles 'Hilversum op de kaart'</u> • opdrachtkaart kopiëren • computer/internet 	<ul style="list-style-type: none"> • leerlingen zoeken betekenis van straatnamen in regionale bronnenbank • leerlingen doen kaartvaardigheden op • Leerlingen zoeken uit wat het toneelstuk Gijsbrecht van Amstel is
<p>Schrijf en teken-hoek</p>	<p>Rangen en standen A.d.h.v. een verhaal over 10-jarige jongen sorteren de leerlingen de rangen en standen. Naar keuze in tekst of tekening</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opdrachtkaart kopiëren • kladpapier of schrift • de verhalenkaart is ook <u>online te beluisteren</u>: laatste dia van de klassikale intro-wikiles <p>In erfgoedkist:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3x verhalenkaart: per tweetal/ leerling 	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen krijgen inzicht in werking van rangen en standen in dagelijks leven. • Leerlingen oefenen in het schrijven van een dagboek-verhaal of het tekenen van een strip.